

Két emlékév egy tájegység avagy Szent László és Arany János nyomán

Az Érdi Lengyel Magyar Kulturális Egyesület 2017. évi partiumi kirándulásáról

Az Érdi Lengyel Magyar Kulturális Egyesület 2017. május 6-7-én a Szent László év és Arany János születésének 200. évfordulója alkalmából a Partiumba szervezett kirándulást. A legendás lovagkirály alakjához számos csodás történet kötődik, melyek közül Arany János nem egyet megörökített balladáit sorában. A kirándulás két fontos célállomása ezért Nagyvárad és Nagyszalonta lett.

A Budapestről kigördülő autóbusz, melyet Bancsi Gábor vezetett, biztonságosan szállította egyesületünk tagjait a Kelet-magyarországi tájakon keresztül, miközben elnökünk Bazsóné Meggyes Klára az utazással kapcsolatos praktikus és kulturális információk garmadát osztotta meg velünk. A határ felé közeledve Arany János Szent Lászlóról szóló balladája hangzott el Dózsa Lajos előadásában. Az ártándi határátkelőhelyen meglepően hamar átjutottunk. Bár az örömből ürmös is vegyülhetett, hiszen az időeltolódásnak köszönhetően valamennyien öregedtünk egy órát ezen a rövid útszakaszon. Nagyvárad felé közeledve kerestük az út mellett álló, és ránk váró kétméteres nagyváradi Farkas László idegenvezetőnk (honismereti vezető), akivel személyesen még senki nem találkozott, és akiről később derült ki, hogy felkészültsége messze magasabb az elvártnál, testmagassága azonban nem.

A Sebes-Körös partjain elterülő városban kísérőnk elsőként a Rulikowski temetőbe kalauzolt el minket, ahol megkoszorúztuk az 1848/49-es forradalom és szabadságharc lengyel származású vértanújának, Rulikowski Kázmérnak a síremlékét. A fiatal lengyel tiszt a cári hadsereg katonájaként nem volt hajlandó harcolni a testvéri magyar nép ellen, ezért csatlakozott a szabadságharc hadseregéhez. Ezért 1849. augusztusában kivégezték. A koszorúzás és a lengyel és magyar himnusz eléneklése után folytattuk utunkat Nagyvárad barokk negyedébe, a kanonok sor és a püspöki palota irányába.

A kanonok sor előtt Farkas László ismertette a több mint száz éven át épült 253 méter hosszú épületkomplexum történetét.

A székesegyház előtt megkoszorúztuk a templomot alapító László király szobrát, amely egykor a város főterén állt. Románia legnagyobb barokk stílusú római katolikus templomát belülről is megtekintettük, a kincstárát múzeológus vezetésével alaposan megvizsgáltuk. A gazdagon díszített kegytárgyak mellett festmények és szobrok színesítették a kiállítást. Láthattuk a nagyváradi Hermát és azt a miseruhát, amelyet Mária Terézia ruhatárából származó adományként alakították át a célnak megfelelően.

Utunk következő állomása a Szent László térre vezetett. A Fekete Sas palota és az egykori piactér történetével gazdagodva néhányan megtekintették a Szent László pélébánia templomot is. A rövid szabad program alatt lehetőség adódott Ady Endre egyik kedvenc tartózkodási helyére, a színház melletti egykori EMKE Kávéházba (ma Hotel Astoria) beülni.

Délután 6 óra tájban érkezünk szálláshelyünkre a Góbé Panzióba, ahol hangulatos, festett bútorokkal felszerelt szobák várták a megfáradt utazókat. Vacsoránál a házigazda Pápai Zoltán köszöntött minket, és a bőséges vacsora mellé tanulnivalókkal is szolgált.

A második napon a laktató reggeli után búcsút vettünk házigazdáinktól és a közelben lévő várhoz buszoztunk. Farkas László szerényen csak néhány érdekességet említett meg a vár történetéből, meghagyva az előadás oroszlán részét Mihálka Nándor régésznek, aki két órán keresztül fáradhatatlanul osztotta meg velünk az érdekesebbnél érdekesebb információkat. Többek között megtudhattuk, hogy történelme során Nagyvárad gyakran elpusztult (ennek köszönhető, hogy a XIX. század végén felépülhettek a ma is megcsodált szecessziós épületek), de a vár nem. Stratégiai szerepét rendületlenül megőrizte századokon át hatalmi és politikai változásoktól függetlenül. Gazdag régészeti emlékeinek köszönhetően a látogató korszakokon átívelő képet kaphat a várban zajló életről. És megtudtuk azt is, hogy feltárássra várnak még a

régi székesegyház maradványai: a kutató ásatások során nagy valószínűséggel megtalálták László király sírját is. A nagyváradai látogatás a Bémer tér környékén folytatódott, ahol elsétáltunk az Ady Múzeumig, a századik századi Müller-cukrászda épületéhez, amely a Wikipédia szerint a „Müllerei”. Honismereti vezetőnk, Farkas László véleménye szerint ez tévedés, mert ezen a néven Várad más pontján található műemlék. A múzeumot nem tudtuk megtekinteni, mert ottjártunkkor az Ady-relikviák helyett Puskás Ferenc emlékkiállítás szerveztek. Gyönyörködünk a szecessziós házakban – már amelyiket nem borította védőfólia! Van még tataroznivaló bőven a városban, a sétálóutcán is.

Többünk sajnálatára a színház épületbe nem jutottunk be, ezért a társaság egy része Ady, míg mások Léda törzshelyén vigasztalódtak különböző frissítőkkal. Farkas Lászlótól búcsúzva és Nagyváradot elhagyva szép élményekkel gazdagodva távolodtunk a történelmi Magyarország egyik, valaha jelentős kereskedelmi központjától, Szent László király nyughelyétől.

Nagyszalonta alig 40 kilométernyi távolságra fekszik Nagyváradtól. A hajdúvárost még Bocskai István fejedelem vásárolta meg Toldi Györgytől egykori katonái, a hajdúk számára. Itt telepítette le őket, számukra adómentességet biztosított katonáskodási kötelezettség fejében. Arany János, Szalonta híres szülője is hajdú ősöket tartott számon felmenői között, ahogy ez a Csonka-torony bejárata felett látható Arany-emlékmű is megörökíti. Az egykori szalontai vár őrtornya ma a nagy költőnek állít emléket. Egyesületünk megkoszorúzta az emléktáblát, és az Epilógus című Arany-vers elhangzása után megtekintette a kiállítást. Hangulatos élmény volt a műemlék munkatársának ismertetőjét végig hallgatni a költőről és saját életéről.

A Csonka-toronnyal átellenben lévő parkban több szobrot is megcsodálhattunk. Egyebek között a valamikor Szalonta első ártézi kútját díszítőmitológiai nőalakot, amelyet a néprajz csak Vasmariskának nevez. A parkban szobra van természetesen Bocskai fejedelemnek és Kossuth Lajosnak is. Ez utóbbit megkoszorúztuk, és énekszóval tisztelegtünk előtte. Arany János szobránál csoportkép készült, és meghallgathattuk a református templom toronyzenéjét, a mi Kossuth-nóta! A város híres szülötteinek szobrai is ide zsúfolódtak. Zilahy Lajos, Sinka István, Kulin György (a róla készült mellszobor az érdi alkotó, Domonkos Béla műve). Kiss István szobrászművész is mellszobrot kapott saját alkotása, a padon ülő Arany Jánost ábrázoló szobor mellett.

Arany János emlékházának megtekintésével zárult az egyesületi kirándulás partiumi programja és a napsütéses kiránduló idő. Szemerklő esőben búcsúztunk Nagyszalontától, a határt Méhkeréknél léptük át fiatalodva egy órát. A hazafelé vezető hosszú úton elnökünk összefoglalta a két nap jelentős állomásait.

Hiszem, hogy a két nap alatt megélt közös élmények szorosabbra fűzték az egyesület tagjai között a kapcsolatot, bővítették ismereteinket a lengyel-magyar közös múlt tekintetében, erősítették kötődésünket a Kárpát-medence kulturális értékeihez.

Dózsa Lajos